

nos ergo faciamus quod possumus, optimum quod habemus offerentes illi, quod sumus utique nosmetipsi. Ille seipsum obtulit; tu quis es qui te ipsum offerre cuncteris? Quis mihi tribuat, ut oblationem meam dignetur majestas tanta suscipere? Duo minuta habeo, Domine, corpus et animam dico: utinam hæc tibi perfecte possim in sacrificium laudis offerre! Bonum enim mihi, longeque gloriosius atque utilius est, ut tibi magis offerar, quam ut deserar mihiipsi. Nam ad meipsum anima mea conturbatur, in te vero exultabit spiritus meus, si tibi veraciter offeratur. Fratres, morituro Domino Judæus mortuas hostias offerebat: sed jam nunc: *Vivo ego, dicit Dominus, nolo mortem peccatoris,*

IN NATALI SANCTI VICTORIS CONFESSORIS (61).

SERMO I.

1. Victoris vita [alias, virtus] et gloria specialis non tam ad gloriam quam ad virtutem provocat omnes qui recto sunt corde. Non recti plane, sed perversi est animi, ante querere gloriam quam exercere virtutem, et velle coronari qui legitime non certaverit. *Vanum est vobis, inquit, ante lucem surgere (Psal. cxxvi, 2).* Ita est. Frustra ad celsitudinem nititur gloriæ, qui prius non claruit virtute. Frustra fatuæ virgines sponso obviam surgunt, quarum lampades extinguuntur: at ideo fatuæ, quia vacuis gloriantur lampadibus, virtutis oleum non habentes. Absit mihi gloriari nisi in gloria illorum, quibus Propheta congratulans ait: *Domine, in lumine vultus tui ambulabunt, et in nomine tuo exultabunt tota die, et in justitia tua exaltabuntur.* Et infert: *Quoniam gloria virtutis eorum tu es (Psal. lxxxviii, 16-18).* Pulchre non eorum, sed virtutis eorum gloria commendatur. Quæ enim sine virtute est gloria, profecto indebita venit, præpropere affectatur, periculose captatur. Virtus, gradus ad gloriam; virtus, mater gloriæ est. Fallax gloria et vana est pulchritudo, quam illa non parturivit. Sola est, cui gloria jure debetur, et secure impenditur.

2. Sancto Victori nec virtus, nec gloria deest; sed quædam modum ambæ res, et quo ordine in homine processerunt, id operæ pretium intueri. Pugnavit fortiter, viriliter superavit, et sic demum gloria et honore coronatur. Quomodo nempe inglorius remansisset bellator fortis, humilis victor? Quanquam nec in die virtutis suæ sine gloria fuit signis et prodigiis admirandus. Habemus, dilectissimi, in vita Victoris, et quod digne miremur, et quod salubriter imitemur, Miror vina dedisse in eremo, non vitem, sed fontem. Miror et stupeo infantem adhuc in utero pavore fuisse pavendis dæmoniis, quippe ab ipsis præcognitum, et jam tunc ex nomine designatum. Nec vacuum nomen, ubi hostium fuga et extorta confessio victoriam concessit.

(61) Ejus corpus asservatur in monasterio Arremarensi, vulgo Montier Ramey, diocesis Trecensis; depositio vero celebratur iv Kal. Martii. Ejusdem

sed magis ut convertatur et vivat (Ezech. xxxiii, 11). Non vult Dominus mortem meam; et non libenter offero illi vitam meam? Hæc est enim hostia placabilis, Deo placens hostia, hostia viva. Sed in oblatione illa Domini tres fuisse leguntur; et in oblatione nostra tria nihilominus a Domino requiruntur. Fuit in oblatione illa Joseph sponsus matris Domini, cujus filius putabatur; fuit et ipsa Virgo mater, et puer Jesus qui offerebatur. Sit ergo et in oblatione nostra constantia virilis, sit continentia carnis, sit conscientia humilis. Sit, inquam, in proposito perseverandi animus virilis, sit in continentia castitas virginalis, sit in conscientia simplicitas et humilitas puerilis. Amen.

3. Studeamus proinde moribus conformari, cui in mirabilibus similari, etsi volumus, non valeamus. Emulemur in viro sobrium victum, devotum, affectum; emulemur mansuetudinem spiritus, castimoniam corporis, oris custodiam, animi puritatem; ponere frenum iræ et modum linguæ, dormire parcius, orare frequentius, commonere nosmetipsos psalmis, hymnis et canticis spiritualibus; diebus jungere noctes et divinis laudibus occupare. Emulemur charismata meliora. Discamus ab ipso quod mitis et humilis corde fuit. Emulemur, inquam, quod exstitit liberalis in pauperes, jucundus ad hospites, patiens ad peccantes, benignus ad omnes. Hoc enim melius. In is forma est cui imprimamur, in miraculis gloria a qua reprimamur. Illa lætificent, ista ædificent; moveant illa, ista promoveant. Epulemur, dilectissimi, ad mensam divitis vocati, mensam abundantem panibus, deliciis cumulatam. Annon dives qui exemplis nos reficit, protegit meritis, lætificat signis? Dives plane, in cujus hodie convivio solemniter angeli et homines pariter congregantur: hi ut reficiantur, illi ut delicientur; isti ut proficiant, illi ut gaudeant. Cujus vita repleta bonis, quid nisi mensa referta cibis? Nec tamen omnibus omnia apponuntur, sed ut tollat quisque quod sibi expedire et convenire videbit.

4. Et ego quidem consilio salubriori diligenter officium habes sub finem hujusce tomi. Vide epistolam 398.

considero quæ mihi apponuntur. Cantum est mihi eligere mea, et aliena non tangere. Non extendam manum ad gloriam miraculorum, ne si attentavero quod desuper non accepi, perdam merito et quod videor accepisse. Non levo cum illo oculos ad rimanda secreta cœlestia, ne oppressus a gloria confusus resiliam, sero confugiens ad consilium Sapientis, qui ait: *Altiora te ne quæsieris, et fortiora te ne scrutatus fueris (Eccli. iii, 22).* Infertur mensis vinum novum aquarum rubentium; non tango, quia non mihi appositum scio qui similiter elementa mutare, naturas innovare non valeo. Cerno item in mensa Victoris angelos illum audisse canentes. Nunquid videor et ego mihi supernos exhiberi cantores: aut certe citharedos illos de Apocalypsi coram me citharizare in citharis suis? (*Apoc. xiv, 2.*) Imperat ille dæmonibus adhuc in corpore vivens, vinctum in corpore solvit corpore jam solutus. Cibi sunt, sed non mei; equidem juveni et sapidi, sed non tangit illos anima mea, quoniam non est inopi mihi, unde sufficientiam talia redhibere. At si diligenter considero, ecce præ oculis in mensa sancti, censura judicii, disciplinæ vigor, sanctitatis speculum, vitæ forma, virtutis insigne. Hæc a me et absque præsumptione sumuntur, et salubriter insumuntur: et si dissimulo, districte repossuntur.

5. Audi adhuc quenam mihi jure apposita putem. Si panem doloris et vinum compunctionis de divitis mensa obtuleris, tollo securus qui sum pauper et inops. Erunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte (*Psal. xli, 4*), et poculum meum cum fletu miscebo (*Psal. ci, 10*). Pars mea hæc, qui dolenda commisi. Nec me tamen pigebit, ut aestimo, cibi hujus; quoniam qui apposuit scientiam, addidit et dolorem. Sed et si temperantiæ, si justitiæ, si prudentiæ vel fortitudinis exempla appareant, ea incunctanter sumo, sciens quia talia oportet me præparare. Hæc mihi apponi, hæc a me repetitum iri non dubito. Nunquid signa et prodigia exigenda a nobis 965 sunt, ut ea diviti vicissim præparemus? Fratres, vasa sunt in honorem illi qui nos invitavit, non cibi pauperum. Tu ergo qui invitatus es, diligenter considera quid tibi ille, quid sibi apposuerit. Non enim quidquid in mensa apponitur, tibi apponitur, Quid si in poculo aureo fuerit propinatum? non poculum tibi, sed potus apponitur: sume potum et pone aurum. Ergo exempla bonorum operum et rectitudinem morum paterfamilias communicat ita domesticis, ut prærogativam sibi retineat in miraculis. In his tamen atque illis ille glorificandus est, cujus est munus sancte vivere cujus virtus signa facere, qui in Trinitate perfecta vivit et regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO II.

1. Gaudete in Domino, dilectissimi, qui inter continua suæ pietatis beneficia indulisit hominem mundo cujus multi salvarentur exemplo. Iterum dico, gaudete, quod factus de medio appropriavit Deo, ut multo plures ejus intercessione salventur. Habet ex homi-

nibus, cui hominum peccata donet misericors et miserator Dominus: habet tempus et locum intercedendi pius et misericors advocatus; equidem locum quietum et tempus feriatum. In terris visus est, ut esset exemplo; in cœlum levatus est, ut sit patrocinio. Hic informat ad vitam, illic invitat ad gloriam. Factus est mediator ad regnum, qui fit incitator ad opus. Bonus mediator, qui sibi jam postulans nihil, totum in nos transferre desiderat et supplicantis affectum et supplicationis fructum. Quid enim quærat sibi, qui nullius eget? Dominus conservat eum, et vivificat eum, et beatum facit eum in gloria: nihil illi deerit in loco pascuæ collocato. Hæc dies gloriôsæ migrationis ejus, dies lætitiæ cordis ejus; exsultemus et lætemur in ea. Introivit in potentias Domini; gaudeamus, quia nunc potentior est ad salvandum.

2. Hodie Victor posito corpore, quos solo præpediri ab introitu gloriæ videbatur, tanto alacrior, quanto expeditior, penetravit in sancta, similis factus in gloria sanctorum. Hodie de novissimo et humili loco, quem sibi ex consilio Salvatoris elegerat, ipso summo patre familias evocante, verus amicus ascendit superius, et est illi gloria coram simul discumbentibus. Hodie despecto mundo, et mundi principe triumphato, supra mundum vere Victor ascendit, accipiens de manu Domini coronam victoriæ. Ascendit autem cum immensa suppellectili meritorum, clarus triumphis, miraculis gloriosus. Pausat miles emeritus, et post labores sudoresque sacræ peractæ militiæ locatur feliciter, coronatur sublimiter. Anima ejus in bonis demorabitur. Quæris ubi? Cum Abraham, Isaac et Jacob in regno cœlorum. Ita cum talibus et tali in loco sibi sedet; sedet excelsa et fulgida, sedet lætabunda et laudans; sedet delicata et ornata monilibus suis, stipata malis, fulcita floribus; sedet, inquam sibi, vacua curis, deliciis affluens, abundans otii et quietis ad vacandum sapientiæ. Quæ sedit et flevit super flumina Babylonis, sedet modo ad fontem vitæ, et conversatio illi secus torrentem voluptatis, cujus impetus lætificat civitatem Dei. Invenit sibi fontem hortorum, puteum aquarum viventium, et cum Samaritana potatur aqua sapientiæ salutaris, ut non sitiat in æternum. Datur illi de fructu manuum suarum, et laudant eam in portis opera ejus, et gloriatur testimonio conscientiæ; conscientiæ dico suæ, non alterius. Sedet media angelorum, digna plane eorum consortio quorum desiderio flagrat, puritate nitet, castimonia decoratur. Sedet inter apostolos vir apostolicæ gratiæ; nec est quod se abscondat a cuneo prophetarum, qui quem illi prædixerunt, glorificavit et portavit in corpore suo. Neque se putat a victoriosis martyrum choris Victor noster arcendum qui duro et diuturno 966 martyrio viventem sui corporis hostiam immolavit.

3. Sedet veteranus miles, debita jam suavitate et securitate quietus; securus quidem sibi, sed nostri sollicitus. Non enim cum putredine carni simul se exiit visceribus pietatis; nec sibi sic induit stolam

gloriæ, ut nostræ pariter miseræ, suæque ipsius misericordiæ oblivionem indueret. Non est terra oblivionis, quam anima Victoris inhabitat; non terra, laboris, ut occupetur in ea; non denique terra, sed cœlum est. Nunquid cœlestis habitatio animas quas admittit indurat, aut memoria privat, aut spoliat pietate? Fratres, latitudo cœli dilatât corda, non arctat; exhilarat mentes, non alienat; affectiones non contrahit, sed extendit. In lumine Dei serentur memoria, non obscuratur; in lumine Dei discitur quod nescitur, non quod scitur dediscitur. Superni spiritus illi, qui ab initio cœlos inhabitant, nunquid quia incolunt cœlos, despiciunt terras, et non magis eas visitant et frequentant? Nunquid quod semper vident faciem Patris, ministerium evacuat pietatis? Omnes nihilominus administratorii spiritus sunt, missi in ministerium propter eos qui hereditatem capiunt salutis (*Hebr. i, 14*). Quid ergo? discurrunt angeli, et succurrunt hominibus; et qui ex nobis sunt, nesciunt nos, nec norunt jam compati, in quibus passi sunt et ipsi? qui dolores nesciunt, sentiunt tamen nostros; et qui venerunt de magna tribulatione, non recognoscunt jam in quo fuerunt? Scio qui dixit: *Me expectant justi, donec retribuas mihi* (*Psal. cxli, 8*). Justus est Victor, etiam expectans nostram procul dubio retributionem. Non est ille pincerna Pharaonis, qui inventam gratiam retinuit sibi, prophetæ sui pariter et captivi minime recordatus (*Gen. xl*). Minister Christi est, Christum sequitur. Non est ille oblitus suæ promissionis, nec socio passionis regni consortium denegavit. Non est discipulus contra magistrum; non potest Victor quidquam facere, nisi quod viderit magistrum facientem. Opera quæ ille fecit, et iste fecit similiter.

4. Jam cœlos ingressus, quos et ante apertos beatis oculis suspiciebat, vere nunc revelata facie speculatur gloriam Dei, absorptus quidem, sed non oblitus clamorem pauperum. Beata visio, qua in eamdem imaginem transformatur de claritate in claritatem, tanquam a Domini Spiritu. Parvulus ad pugnam, manus ad victoriam, matris viscera necdum exiens, et jam ejiciens dæmonia, cum incremento virtutum ac meritorum Victor vivens inter peccatores translatus est. O virum præcipuæ sanctitatis! qui ante sanctus quam natus, ante opere quam nomine Victor. Adhuc utero clausus jam de hoste triumphavit. O venerandam etiam ipsis angelis sanctitatem! quam pari studio, etsi

IN NATALI SANCTI BENEDICTI ABBATIS.

SERMO.

1. Convenientibus vobis in unum ad audiendum verbum salutis, magnus mihi timor est, fratres mei, ne quis forte minus digne illud recipiat, et non sicut recipiendum est verbum Dei. Scio enim terram, quæ sæpius supervenientem in se receperit imbrem, si fructum non fecerit, reprobam fore, et proximam maledicto (*Hebr. vi, 7, 8*). Et ego utique, si possem,

A dispari voluntate, et mali fugitant et frequentant boni. Nec facile dixerim quid virum astruat sanctionem, horum favor, ut pavor illorum. Corpore denique terras, mente cœlos inhabitans, aliquando familiarius aliquid nuntiantes, aliquando ineffabili cantus suavitate plausibiles supernorum voces spirituum audiebat. Vere anima tua, Victor, una ex gemmis, quæ tibi in cruce apparuerunt. Vere infixæ cruci, cum divinæ inserta gloriæ, eandem sibi claritatis imaginem induit, quam invenit. Vincenti expandit gremium suum, qui pugnanti dederat spiritum suum. O victrix anima, quæ sicut passer transvolans, mundi laqueos evasisti! respice ad incautas animas intricatas illis, periclitantes in illis, ut tuo patrocinio eruamur.

B 5. O miles emerite, qui Christianæ militiæ duris laboribus angelicæ felicitatis requiem commutasti! respice ad imbelles et imbecilles commilitones tuos, qui inter hostiles gladios et spirituales nequitiis tuis laudibus occupamur. O Victor inclyte, qui et de terra, et de cœlo gloriosissime triumphasti, illius gloriam nobiliter superbus despiciens, et hujus regna pie violentus diripiens! respice de cœlo ad victos terræ, ut hæc sit tuorum consummatio triumphorum, si et nobis demum vicisse te sentiamus. Nam si ex re nomen tibi, perfecta veritas nominis ex nostra liberatione censebitur. Et certe deest interpretationi, quandiu nos, qui tui sumus, **967** minimeliberamur. Quam pium, quam dulce, quam suave, o Victor in hoc loco afflictionis et in hoc corpore mortis te canere, te colere, te precari! Nomen tuum et memoriale tuum favus distillans in labiis captivorum; mel et lac sub lingua eorum, qui tui memoria delectantur. Eia ergo fortis athleta, dulcis patrone, advocate fidelis, exsurge in adiutorium nobis, ut et nos de nostra ereptione gaudeamus, et tu de plena victoria glorieris. O omnipotens Pater, peccavimus tibi facti filii alieni; sed appropriavimus in Victore, qui dum vicit cupiditatem suam, vincat et iram tuam, nos quoque in gratiam potenter restituat. O victor Jesu, te in nostro Victore laudamus, quia te in illo vicisse cognoscimus. Da ei, piissime Jesu, sic de sua in te victoria gloriari, ut non subeat oblivio nostri. Fili Dei, immitte ei nostri semper in conspectu tuo memorem esse, nostram in tuo tremendo iudicio suscipere et agere causam, qui cum Patre et Spiritu sancto vivis et regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

benedictiones vobis dare mallet, et non maledictiones. Imo Vero ipsam benedictionem cœlestis utique Patris nostri, non meam (quam tamen ipso quidem dignante accipitis per os meum) opto vobis benedictionem manere semper, nec in maledictionem posse mutari.

2. Celebramus hodie magistri nostri gloriosi Be-

nedicti natale: pro eo vobis et de eo solemniter ex more sermo debetur (62). Cujus dulcissimum nomen, cum omni vobis jucunditate amplectendum et honorandum: quoniam ipse dux noster, ipse magister et leger noster est. Delector quidem et ego in ipsius memoria, licet non meo sine rubore beati hujus patris nomen audeam memorare. Est enim mihi de ipsius imitatione vobiscum sæculi abrenuntiatio, et monasticæ professio disciplinæ; sed singulariter sine vobis cum eo participo nomen abbatis. Abbas fuit, et ego. O abbas, et abbas! Nomen unum, sed in altero sola magni nominis umbra. Ministerium unum, sed heu me! quam dissimiles ministri, quantum ministratio ipsa dissimilis! Væ mihi, si tam longe a te fuero, o beate Benedicte, in futuro, quam a tuæ vestigiis sanctatis longe esse reperior in præsentem. Sed non mihi hæc apud vos perorare necesse est. Scio quod scientibus me loquar: tantum peto, ut pudorem hunc, et hunc timorem meum fraterna compassione levatis.

3. Quando tamen omnino dispensatio mihi credita est, et si non habeo apud me quod vobis apponam, quæram a beato Benedicto tres panes, quibus vos pascam. Reficiat vos sanctitas ejus, justitia ejus, pietas ejus. Recolite, dilectissimi, quod non omnes qui in processione Domini fuerunt, sua illi prostraverint vestimenta. In illa, inquam, processione, quam annuante Domino in proximo sumus celebraturi, quando venienti Domino ad passionem, et sedenti super asellum populi occurrerunt, non omnes vestimenta sua prosternebant in via, sed cædebant aliqui ramos de arboribus (*Matth. xxi, 1-9*). Non erat hoc magnum, quod gratis acceperant, gratis dabant. Verumtamen ne ipsi quidem penitus otiosi fuerunt, sed nec a processione leguntur exclusi. Fratres mei, pium Christi jumentum, qui cum Propheta dicere potestis. *Ut jumentum factus sum apud te, et ego semper tecum* (*Psal. lxxii, 23*); vos quibus insidet Christus, quoniam, *anima justi sedes est sapientiæ*; et Apostolus prædicat **968** *Christum Dei virtutem, et Dei sapientiam* (*I Cor. i, 24*): si non habeo vestes quas pedibus vestris prosternam, tentabo vel ramos cædere de arboribus, ut tantæ processioni vel parum aliquid non desit ministerii mei.

4. Arbor fuit beatus Benedictus, grandis atque fructifera, tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum (*Psal. i, 3*). Ubi sunt decursus aquarum? Profecto in vallibus; quia inter medium montium pertransibunt aquæ. Quis enim non videat etiam torrentes montium ardua declinare, et mediam ad humilitatem semper devertere vallis? Sic profecto, sic Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam (*Jacobi, iv, 6*). Securus hic fige pedem, quicumque es jumentum Christi, Super hunc ramum innitere, semitam vallis incede. Nimirum in monte sibi sedem constituit serpens antiquus, mordens

A ungulas equi, ut cadat ascensor ejus retro: propterea vallem magis elige ad ambulandum, vallem elige ad plantandum. Neque enim vel et serendis arboribus montana solemus eligere, quod frequenter arida sint et petrosa. In vallibus pinguedo est: ibi proficiunt plantæ, ibi plena spica, ibi contessimus oritur fructus, justa illud, *Et valles abundabunt frumento* (*Psal. lxiv, 14*). Audis quia ubique vallis laudatur ubique humilitas prædicatur. Ibi ergo plantare, ubi decursus aquarum; quia ibi copia gratiæ spiritualis; et aquæ quæ super cœlos sunt, laudant nomen Domini, id est, cœlestes benedictiones faciunt ut laudetur. Stemus in hac, charissimi, et plantati stemus, ut non arescamus. Non moveamur quocunque flatu, sicut scriptum est: *Si spiritum habentis potestatem super te irruerit, locum tuum ne deseras* (*Eccle. x, 4*). Nulla enim tentatio vobis prævalebit, si non in magnis et in mirabilibus super vos ambuletis, sed permaneat radicibus firmis in humilitate radicati atque fundati. Sic plantatus secus decursus aquarum sanctus iste confessor Domini, fructum suum dedit in tempore suo.

5. Sunt enim qui fructum non faciunt: sunt qui faciunt, sed non suum: sunt qui faciunt suum, sed non in tempore suo. Sunt, inquam, arbores infructuosæ, ut quercus et ulmus, et silvestres aliæ arbores; sed hujusmodi nemo plantat in horto suo, quia non faciunt fructum: et si quem faciunt, non humano esui aptus est, sed porcino. Tales sunt filii hujus sæculi, agentes in commensationibus et ebrietatibus, in crapula et voracitate, in cubilibus et impudicitis. Hæc namque porcorum cibus sunt, quos Judæus verus prohibetur comedere (*Deut. xiv, 8*), Christianus scilicet, qui his non debet adhærere. Sicut enim caro porcina cum comeditur, nostræ adhæret carni, ut jam sit una caro; sic transgressor præcepti Dominici spurcos sibi sociat spiritus, et adhærendo eis unus cum eis efficitur dæmon. Nam et idcirco in sacrificiis prohibetur animal illud offerri, quod spurcos spiritus immundosque designet: qui relicta omni munditia, solis sibi sociat spurcitiis complacentes, vitiorum et criminum semper cœno delectantur involvi. Unde et in Evangelio, legio illa maledicta, dum ejiceretur ab homine, tanquam simile sibi animal porcos postulat, nec negantur (*Marc. v, 1-13*). His fructum ferunt arbores infructuosæ, ad quarum radices securis posita jam videtur.

6. Arbores autem quæ fructum faciunt, sed non suum hypoeritæ sunt, cum Simone Cyrenæo crucem portantes non suam: qui religiosa intentione carentes, angariantur; et quæ non amant, amore gloriæ quam desiderant, facere compelluntur. Jam in eo quod dicitur *in tempore suo* (*Psal. i, 3*), arguantur quidam ante tempus fructificare volentes. Nonne enim et arboribus nostris, citius quam opor-

(62) In codice Majoris-Monasterii multa est in consequentibus verborum varietas, sed idem sensus, et trita lectio præferenda.

teat pullulantibus, timemus omnino floribus intempestivis? Sic sunt aliqui, quorum fructus, quia nimis propere, minus prospere oriuntur. Hi sunt, qui in initio conversionis, suæ aliis fructificare continuo velle præsumunt, contra legis decreta arare in primogenito bovis, et ovis primogenita tondere festinantes. Vultis nosse quam sollicitè id vitaverit sanctus iste magister noster? Et hunc ramum vobis oppono; quoniam tribus annis soli Deo notus, hominibus **939** mansit incognitus. Fructum quidem multum tulit, ipsi cernitis; sed in tempore suo. Neque enim credebat tempus esse fructificandi, quando tanta carnis tentatione gravatus est, ut pene cederet, pene discederet. Ego enim nec istum quidem ramum præteribo, quoniam etsi hirsutus quodam modo spinarum aculeis, quibus seipsum Domini Benedictus iniecit; tamen utilis est omnino: utilis jumento Domini propter foveas tentationum, ne in eas incidat consentiendo, sed magis resistat, et viriliter agat, sustineatque Dominum ne desperet. Hic ergo fige pedem, Christi jumentum, et disce quantumcunque acerba tentatio sæviat, non cedere, nec credere propterea derelictum te esse a Domino, sed memineris scriptum esse: *Invoca me in die tribulationis, eruam te et honorificabis me* (Psal. XLIX, 15).

7. Ergo, ut dicere cœperam, non credebat beatus Benedictus tunc esse fructificandi tempus, quando adhuc tantis tentationibus urgebatur; sed venit tempus, et in tempore suo fructum dedit. De fructu ejus sunt illa tria quæ superius tetigi; sanctitas ejus, justitia ejus, pietas ejus. Sanctitatem miracula probant, doctrina pietatem, vita justitiam. Vides, o jumentum Christi, ramos foliis virentes, vernantes, floribus, onustos fructu. Super istos innitere, ut gressus rectos facias pedibus tuis. Sed quomodo tibi appono ejus miracula? numquid ut miracula facere velis? Nequaquam, sed ut miraculis ejus innitaris: videlicet ut confidas et gaudeas quod sub tali positus es pastore, quod tantum meruisti habere patronum. Omnino enim valde potens est in cœlis, qui tam potens exstitit in terris: secundum magnitudinem gratiæ, magnitudine gloriæ exaltatus. Nam et juxta radicem quantitatem rami prodire noscuntur: et quot radicibus arbor innititur, tot ramis, sicut aiunt, decoratur. Sic ergo, licet non habeamus nostra, consolatio magna nobis esse debent patroni nostri miracula. Doctrina vero instruit nos, et dirigit gressus rostros in viam pacis. Porro vitæ justitia omnino roborat et animat nos; ut tanto magis accendamus ad agenda quæ docuit, quanto certi sumus eum non alia docuisse quam fecerit. Sermo quidem vivus et efficax, exemplum operis est, plurimum faciens suadibile quod dicitur, dum monstrat factibile quod suadetur.

8. In hunc ergo modum sanctitas confortat, pietas informat, justitia confirmat. Quantæ enim pietatis fuit, quod non solum præsentibus profuit, sed etiam pro futuris sollicitus fuit? Non solum his qui tunc erant, fructum tulit hæc arbor, sed usque hodie

fructus ejus et manet, et crescit. Dilectus plane Deo et hominibus: cujus non sola præsentia in benedictione fuit, sicut sunt multi dilecti Deo soli, quia soli Deo jam cogniti; sed et memoria ejus etiam nunc in benedictione est. Nam et usque hodie in triplicem amoris Domini confessionem, triplici hoc fructu pascit Domini gregem. Pascit vita, pascit doctrina, pascit et intercessione. Per quam incessanter adjuti, fructificate et vos, charissimi, quoniam in hoc positi estis, ut eatis et fructum afferatis. Unde eatis? Utique a vobis ipsis, sicut scriptum est: *A voluntatibus tuis avertere* (Eccli. XVIII, 30). Nam et de Domino legimus quia *exiit seminare semen suum* (Matth. XIII, 3). Ecce et hic habemus semen suum, sicut et prius fructum suum. Imitemur et hunc fratres; quoniam ad hoc venit, ut formam nobis traderet, et viam demonstraret.

9. Fortassis et ipse Dominus arbor est, et debemus ab eo quoque ramos accipere, quos vestris pedibus apponamus: imo non fortasse, sed magis vere arbor est ipse et planta cœlestis, sed in terris plantata sicut scriptum est. *Veritas de terra orta est, et justitia de cœlo prospexit* (Psal. LXXXIV, 12). Ab eo igitur hunc ramum vobis appono, ut sicut seipsum exinanivit, hoc ipsum sentiatis in vobis: nisi quod non tam ego appono, quam Apostolus, apud quem legistis: *Hoc sentite in vobis, quod et in Christo Jesu: qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus* **670** *ut homo* (Philipp. II, 5-7). Et vos itaque, fratres charissimi exinanite vos, humilitate vos, seminate vos, perditte vos. Seminate corpus animale, et resurget corpus spirituale. Perditte animas vestras et in vitam æternam servabitis eas. Vultis nosse quomodo id fecerit Apostolus ipse qui docuit? *Sive, inquit, mente excedimus Deo; sive sobrii sumus, vobis* (II Cor. V, 13). Quid ergo tibi? *Ego, inquit, factus sum tanquam vas perditum* (Psal. XXX, 13). Bene seipsum perdit, qui nihil unquam pro se facit, sed omnis ejus intentio et omne desiderium tendit ad Dei placitum, et utilitatem fratrum suorum. Infelix enim *qui seminat in carne*, quia *de carne metet corruptionem* (Galat. VI, 8). Alibi vero scriptum est: *Beati qui seminant super omnes aquas* (Isai. XXXII, 20). Sed quomodo super omnes aquas? Forte et super aquas de quibus legitur: *Et aquæ quæ super cœlos sunt, laudent nomen Domini* (Psal. CXLVIII, 4): quæ sunt virtutes angelicæ, et cœlestes populi. Ita plane: *Quoniam spectaculum facti sumus mundo, et angelis, et hominibus* (I Cor. IV, 9).

10. Seminemus igitur hominibus exemplum bonum per aperta opera; seminemus angelis gaudium magnum per occulta suspiria, et per cætera hujusmodi, quæ solis eis sunt nota. Gaudium enim est angelis Dei super uno peccatore penitentiam agente. Hinc dicebat Apostolus: *Providentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus* (II Cor. VIII,

21). Nam Deo omnino noti sumus; sed *coram Deo* dixit, id est, coram eis qui vultui ejus semper assistunt. Ipsi enim maxime placet, cum vos vident occulte orantes, aut ruminantes psalmum aliquem, aut tale aliquid facientes. Sic seminate et vos, sic fructificate, charissimi. Seminate et vos, quia tam multi ante vos seminaverunt; fructificate, quia vobis seminaverunt. O genus Adam, quam multi seminaverunt in te, et quam pretiosum semen! quam male peribis, et quam merito, si perierit in te tantum semen, simul et seminantium labor! Cui perditioni traderis ab agricola, si in te perierint hæc universa? Seminavit in terra nostra tota Trinitas, seminaverunt angeli pariter et apostoli, seminaverunt martyres, et confessores, et virgines. Seminavit Deus Pater; quoniam eructavit cor ejus Verbum bonum. Dominus enim dedit benignitatem, et terra nostra dedit fructum suum. Seminavit et Filius: ipse enim est qui exiit seminare semen suum. Pater enim non exiit, sed Filius a Patre processit, et venit in mundum; ut qui prius erat cogitatio pacis in corde Patris, fieret et ipse pax nostra in utero matris. Seminavit et Spiritus sanctus; quia et ipse venit, et apparuerunt discipulis dispersitæ linguæ tanquam ignis. Ita tota Trinitas seminavit: Pater scilicet pacem de cœlo, Filius veritatem, Spiritus sanctus charitatem.

11. Angeli quoque seminaverunt, quando cadentibus aliis ipsi steterunt. Dixit enim Lucifer ille, non jam lucifer, sed tenebrifer et vesperus: *Sedebo in monte testamenti, similis ero Altissimo* (Isai. XIV, 13, 14). O impudens et imprudens! Millia millium ministrant ei, et decies centena millia assistunt (Dan. VII, 10); et tu sedebis? *Cherubin*, ait propheta, *stabant* (Isai. VI, 2; *Ezech. X, 3*), et non sedebant; quid laborasti, ut jam sedeas? Omnes administratorii sunt spiritus, missi in ministerium propter eos qui hæreditatem capiunt salutis; et tu sedebis? quid seminasti, ut jam metas? Non est tuum, non est tuum hoc, sed quibus paratum est a Patre. Quid eis invides? Profecto ipsi sedebunt; ipsi, inquam, vermiculi terræ judicantes sedebunt, et tu non modo non stabis, sed judicandus astabis. *Nescitis*, ait Apostolus, *quia et angelos judicabimus?* (I Cor. VI, 31.) Ipsi utique qui ibant et flebant, mittentes semina sua, venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos (Psal. CXXV, 6). Duo manipuli sunt quos quaeris, honoris scilicet et quietis. Sessionem affectas et altitudinem; sed non sic, impie, non sic: non colliges, quia non seminasti. Qui seminaverunt laborem et vilitatem, metent honorem pariter et quietem. Pro confusione enim sua duplici et rubore [*alias, labore*], in terra sua duplicia possidebunt. Unde et dicebat quidam: *Vide humilitatem meam, et laborem meum* (Psal. XXIV, 18). Hodie utique audistis in Evangelio promittentem Dominum et dicentem **971** discipulis: *Sedebitis super sedes, judicantes duodecim tribus Israel* (Matth. XIX, 28). Ecce quietes sessionis, et honor judicii. Nam et ipse Dominus ad hæc noluit pervenire, nisi per humilitatem

et laborem. Unde et morte turpissima condemnatus est, interrogatus tormentis, et opprobriis saturatus: utique ut inimicus induatur confusione, ipse pariter et omnes qui imitantur eum, et prætergrediuntur viam. Ipse est, o inique, ipse est qui sessurus est in sede majestatis suæ similis Altissimo, et coalitissimus ei. Hoc utique cogitaverunt angeli sancti, qui cadente maligno apostasiæ illius non consenserunt, nobis relinquentes exemplum, ut quemadmodum ipsi elegerunt ministrare, sic et nos faciamus. Nam etiam qui laborem fugiunt et honorem captant, illum se noverint imitari, qui sessionem altitudinemque quaesivit: et si non satis terret eos illius culpa, terreat vel vindicta. Omnia enim in contrarium devenerunt, ut formatus sit ad illudendum ei, et ignis æternus præparatus sit illi. Ad hæc vitanda prudentiam nobis seminaverunt sancti angeli, qui prius eam aliis cadentibus tenuerunt.

12. Sed et apostoli hanc ipsam seminaverunt nobis, quando recedentibus his qui sapientiam hujus mundi sequebantur, quæ stultitia est apud Deum; et prudentiam carnis, quæ mortem operatur, et inimica est Deo; ipsi Domino adhæserunt. Scandalizati enim illi audientes de sacramento carnis et sanguinis, ultra non ibant cum eo. Discipuli vero interrogati, an et ipsi vellent abire, responderunt: *Ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes*. Necessè habemus, fratres, hanc prudentiam imitari; quia multi adhuc ambulant cum Jesu, donec veniatur ad edendam ejus carnem et bibendum sanguinem illius, ad communicandum scilicet passionibus ejus (hoc enim et verbum illud et ipsum sacramentum significat): extunc autem scandalizantur et abeunt retro dicentes, quia *durus est hic sermo* (Joan. VI, 67, 68, 69, 71). Nos cum apostolis prudentes simus, et dicamus: *Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes*, Non discedimus a te, vivificabis nos. Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei (Matth. IV, 4). Non solus mundus habet delectationem, sed multo major est in verbis tuis. Unde et Propheta ait: *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua! super mel ori meo* (Psal. CXVIII, 103). Ad quem igitur eamus? verba vitæ æternæ habes, Domine; et ea sunt super omnia quæ mundus habere potest. Non solum ipsa vita, sed et promissio vitæ æternæ et exspectatio justorum, lætitia est, et tanta lætitia, ut omne quod concupiscitur, ei non valeat comparari. Hanc igitur prudentiam nobis apostoli sancti seminaverunt. Martyres vero manifestum est fortitudinem seminasse. Porro confessores seminaverunt justitiam, quam in omni vita sua secuti sunt; hoc enim interest inter martyres et confessores, quod inter Petrum simul omnia relinquentem, et Abraham substantiam mundi in bonos usus expendentem; sic enim illi consummati in brevi expleverunt tempora multa, isti vero longa et multimoda traxere martyria. Virgines sanctæ planum est quia temperantiam seminarunt, quæ sic libidinem calcaverunt.